

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра прикладної біології, розведення та генетики тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет тваринництва та водних біоресурсів
«14» травня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОПЕРАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ КРИЗОВИМИ СИТУАЦІЯМИ У
ТВАРИННИЦТВІ**

Галузь знань	Н «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»
Спеціальність	Н2 «Тваринництво»
Освітня програма	«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
Факультет	Тваринництва та водних біоресурсів
Розробник	професор кафедри прикладної біології, розведення та генетики тварин, доктор сільськогосподарських наук, професор Анна ЛИХАЧ

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни. Дана вибіркова компонента спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системи знань та практичних навичок щодо управління кризовими процесами у галузі тваринництва в умовах біологічних, технологічних, економічних, екологічних, епізоотичних, воєнних та соціальних ризиків. Дисципліна формує здатність оперативно приймати управлінські рішення, прогнозувати розвиток кризових ситуацій, забезпечувати біобезпеку, благополуччя тварин, безперервність виробничих процесів та стійкість аграрних підприємств в умовах невизначеності. Особлива увага приділяється сучасним концепціям *resilience management*, *crisis response*, *precision livestock farming*, цифровому моніторингу ризиків, системам біобезпеки, антикризовому менеджменту, управлінню персоналом у кризових умовах та відновленню виробництва після надзвичайних ситуацій.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Спеціальність	<i>Н2 «Тваринництво»</i>	
Освітня програма	<i>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вбіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год.	10 год.
Практичні заняття	20 год.	10 год.
Самостійна робота	110 год.	100 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	2 год

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок щодо ефективного операційного управління кризовими ситуаціями у тваринництві, забезпечення безперервності виробничих процесів, мінімізації ризиків, управління біобезпекою та благополуччям тварин в умовах сучасних викликів.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни (за їх наявності). Вивченню дисципліни передують засвоєння компетентностей, набутих під час опанування обов'язкових освітніх компонентів ОПП першого року навчання, зокрема ОК: 3, 6, 7, 9, 10.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.

ЗК5. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципів академічної доброчесності та професійної етики.

спеціальні (фахові) компетентності

СК2: здатність розробляти, організовувати та здійснювати заходи з підвищення продуктивності тварин, контролю безпечності та якості продуктів їх переробки й ефективності її виробництва;

СК4: здатність моделювати та проєктувати технологічні процеси виробництва і переробки продукції тваринного походження.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Оцінювати та забезпечувати якість та безпечність технологій виробництва продукції тваринництва, кормів та кормових засобів, рівнів живлення тварин та продукції тваринного походження.

ПРН 2. Розробляти, впроваджувати й модернізувати ефективні технології і процеси у сфері виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН 7. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері виробництва і переробки продуктів тваринництва, визначати цілі та завдання, планувати і розподіляти роботи, управляти ресурсами.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	лаб	п	інд	с.р.		л	лаб	п	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи кризового управління у тваринництві														
Тема 1. Теоретичні основи кризового менеджменту у тваринництві	1, 2	19	2	2			15	12	1	1				10
Тема 2. Класифікація кризових ситуацій у тваринництві	3, 4	28	4	4			20	24	2	2				20
Тема 3. Епізоотичні та воєнні ризики і функціонування тваринництва в умовах надзвичайного та/або воєнного стану	5, 6	28	4	4			20	24	2	2				20
Разом за змістовним модулем 1		75	10	10			55	60	5	5				50
Змістовий модуль 2. Операційне управління та відновлення виробництва.														
Тема 4. Операційне управління ресурсами у кризових умовах	7-9	19	2	2			15	12	1	1				10
Тема 5. Управління персоналом та комунікаціями в умовах кризи	10-12	28	4	4			20	24	2	2				20
Тема 6. Антикризові стратегії забезпечення благополуччя тварин. Відновлення виробничих процесів та стратегія resilience management	13-15	28	4	4			20	24	2	2				20
Разом за змістовним модулем 2		75	10	10			55	60	5	5				50
УСЬОГО ГОДИН		150	20	20			110	120	10	10				100

3. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи кризового менеджменту	2
2	Класифікація кризових ситуацій	2
3	Біобезпека та біозахист	2
4	Епізоотичні ризики	2
5	Воєнні ризики у тваринництві	2
6	Операційне управління ресурсами	2
7	Цифрові технології моніторингу	2
8	Управління персоналом у кризових умовах	2
9	Благополуччя тварин у кризових ситуаціях	2
10	Відновлення виробництва та resilience management	2
	Разом	20

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оцінка ризиків тваринницького підприємства	2
2	Розробка карти кризових ризиків	2
3	Аналіз систем біобезпеки	2
4	План реагування на епізоотії	2
5	Моделювання кризових ситуацій	2
6	Розрахунок економічних збитків	2
7	Використання цифрових систем моніторингу	2
8	Кризові комунікації	2
9	Розробка антикризової стратегії	2
10	Підготовка проекту recovery plan	2
	Разом	20

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Системи crisis management у країнах ЄС	10
2	<i>ASF та HPAI</i> як глобальні виклики тваринництву	10
3	<i>ESG</i> -підходи у кризовому управлінні	10
4	<i>Precision livestock farming</i> у системах моніторингу	10
5	Біобезпека свинарських підприємств	10
6	Антикризовий менеджмент у молочному скотарстві	10
7	Антикризовий менеджмент у птахівництві	10
8	Психологічні аспекти управління персоналом у кризах	10
9	<i>Food security</i> та стійкість аграрного сектору	10
10	Аналіз міжнародних кейсів криз у тваринництві	10
11	Розробка індивідуального антикризового плану підприємства	10
	Разом	110

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист лабораторних робіт;
- пірінгове оцінювання;
- захист розрахункових робіт.

7. Методи навчання:

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- проєктне навчання;
- перевернутий клас;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні основи кризового управління у тваринництві.		
Л.р. 1. Оцінка ризиків тваринницького підприємства. Розробка карти кризових ризиків.	ПРН 1, 2, 7, 9. Студент повинен вміти ідентифікувати та аналізувати ризики у системах виробництва продукції тваринництва; оцінювати рівень біобезпеки та безпечності технологічних процесів; визначати критичні контрольні точки кризових ситуацій; здійснювати аналіз внутрішніх і зовнішніх загроз функціонуванню тваринницьких підприємств; розробляти карту кризових ризиків; прогнозувати можливі наслідки кризових ситуацій; обґрунтовувати управлінські рішення щодо мінімізації ризиків та забезпечення безперервності виробничих процесів. Виконання самостійної роботи з використанням ПЕОМ в оболонці Elearn.	10
Л.р. 2. Аналіз систем біобезпеки. План реагування на епізоотії		10
Л.р. 3. Моделювання кризових ситуацій.		10
Самостійна робота 1. Системи crisis management у країнах ЄС та в Україні		40
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Операційне управління та відновлення виробництва.		
Л.р. 4. Розрахунок економічних збитків. Кризові комунікації.	ПРН 1, 2, 7, 9. Студент повинен вміти оцінювати економічні наслідки кризових ситуацій у тваринництві; здійснювати розрахунок прямих та непрямих збитків; аналізувати вплив кризових факторів на ефективність виробництва; формувати систему кризових комунікацій підприємства; організовувати інформаційну взаємодію між структурними підрозділами, державними службами та стейкхолдерами; приймати управлінські рішення щодо мінімізації економічних втрат і забезпечення стабільності виробничих процесів; повинен знати сучасні цифрові системи моніторингу в тваринництві; використовувати інформаційні технології для контролю технологічних процесів; здійснювати аналіз виробничих показників у режимі реального часу; оцінювати ризики виникнення кризових ситуацій за допомогою цифрових платформ; застосовувати елементи precision livestock farming для забезпечення біобезпеки, благополуччя тварин та безперервності виробництва; вміти розробляти антикризові стратегії функціонування тваринницьких підприємств; формувати recovery plan щодо відновлення виробничих процесів після кризових ситуацій; прогнозувати розвиток криз та оцінювати їх наслідки; визначати пріоритети відновлення ресурсів; планувати заходи щодо підвищення стійкості підприємства; приймати ефективні управлінські рішення в умовах невизначеності	10
Л.р. 5. Використання цифрових систем моніторингу.		10
Л.р. 6. Розробка антикризової стратегії. Підготовка проєкту recovery plan .		10
Самостійна робота 2. Аналіз міжнародних кейсів криз у тваринництві		40

	та ризиків. Виконання самостійної роботи з використанням ПЕОМ в оболонці <i>Elearn</i>	
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70
Екзамен/залік		30
Всього за курс		(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо деделайнів та перескладання	<p>До основних принципів проведення занять належать:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. відкритість до нових ідей, толерантність, доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та творчого розвитку; 2. усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін; 3. різноманітні моделі роботи на заняттях, дають можливість здобувачам вищої освіти розкрити свій власний потенціал, навчитись довіряти своїм партнерам, розвинути навички інтелектуальної роботи в команді; 4. передбачено інтенсивне використання мобільних технологій навчання, що дає змогу здобувачам вищої освіти та викладачеві спілкуватися один з одним у будь-який зручний для них час, а здобувачам вищої освіти, які відсутні на заняттях, отримати необхідну навчальну інформацію та представити виконані завдання; 5. протягом навчання активно розвиваються автономні навички здобувачів вищої освіти, які можуть підготувати додаткову інформацію за темою, що не увійшла до переліку тем практичних занять змістовних модулів та виступити з презентацією та інформуванням додатково; 6. роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний); якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача у час відпрацювань з науково-педагогічним працівником за розкладом консультацій.
Політика щодо академічної доброчесності	<p>Списування під час модульних контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Інформаційні повідомлення, презентаційні матеріали повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.</p>
Політика щодо відвідування	<p>Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)</p>

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України.
- конспекти лекцій та їх презентації у електронному вигляді;
- підручники, посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Методичне забезпечення

1. Biosecurity guide for livestock production. *Food and Agriculture Organization of the United Nations*. Rome : FAO, 2023. 156 p.
2. Terrestrial animal health code. *World Organisation for Animal Health (WOAH)*. Paris : WOAH, 2024. 2. 354 p.
3. Fraser D. Animal welfare : science, ethics and policy [D. Fraser. 2nd ed.] Hoboken : Wiley-Blackwell, 2022. 432 p.
4. Norton T., Berckmans D. Precision livestock farming [T. Norton, D. Berckmans]. Wageningen : Wageningen Academic Publishers, 2021. 318 p.
5. Laanen M. Biosecurity in animal production and veterinary medicine. Wallingford : CABI, 2020. 286 p.
6. Animal welfare strategy 2021–2027/ European Commission. Brussels : European Commission, 2021. 48 p.
7. Про ветеринарну медицину : Закон України від 04.02.2021 р. № 1206-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text> (дата звернення: 28.05.2026).
8. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.05.2026).
9. Методичні рекомендації щодо біобезпеки свиного господарств України. Київ : Держпродспоживслужба України, 2024. 64 с.
10. Сучасні технології управління у тваринництві : монографія / за ред. В. І. Ладики. Київ : Аграрна освіта, 2023. 412 с.